

НАПРЯМ 8. ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Литвиненко Павло Олександрович

кандидат економічних наук,

старший викладач кафедри менеджменту підприємств;

Хлебінська Олександра Ігорівна

асистент кафедри менеджменту підприємств,

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-367-8-45>

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ВИКЛИК ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

В сучасних умовах цифровізація стає ключовим драйвером розвитку підприємницької діяльності та економіки в цілому. Цифрові трансформації відкривають нові можливості для бізнесу, підвищують ефективність та конкурентоспроможність, стимулюють інновації. Водночас, цифровізація створює і нові виклики для державної економічної політики, вимагаючи її адаптації до реалій цифрової епохи [1].

Цифрові трансформації зачіпають всі аспекти діяльності підприємств – від внутрішніх бізнес-процесів до взаємодії з клієнтами та партнерами. Впровадження цифрових технологій, таких як хмарні сервіси, великі дані, інтернет речей, штучний інтелект, дозволяє компаніям оптимізувати операційні витрати, персоналізувати пропозицію для споживачів, прискорювати вихід на нові ринки. За даними McKinsey, підприємства, які успішно здійснюють цифрову трансформацію, застосовують одразу декілька цифрових інструментів, досягаючи синергетичного ефекту та швидшої трансформації бізнес-моделі [2].

Однак, цифровізація бізнесу в Україні стикається з низкою перешкод, які вимагають зусиль з боку держави для їх подолання. Серед ключових викликів:

- Нерівномірність доступу до цифрової інфраструктури, особливо для підприємств в регіонах та сільській місцевості. Забезпечення рівного доступу до високошвидкісного інтернету та цифрових сервісів має стати пріоритетом економічної політики [3].

- Дефіцит цифрових навичок та компетенцій у підприємців та працівників. Державі необхідно стимулювати розвиток цифрової освіти, перепідготовки кадрів, співпрацю бізнесу з університетами для підготовки фахівців з необхідними цифровими компетенціями [4].

- Недостатня обізнаність бізнесу щодо переваг та інструментів цифрової трансформації. Доцільним є створення спеціалізованих центрів цифрових інновацій, які б допомагали підприємствам, особливо малому та середньому бізнесу, у цифровізації їх діяльності за прикладом європейських країн [5].

- Регуляторні бар'єри, невизначеність правил гри на цифрових ринках. Важливо адаптувати нормативно-правову базу до реалій цифрової економіки, забезпечити прозорість та передбачуваність регулювання, захист прав інтелектуальної власності та персональних даних [6].

Для стимулювання цифровізації підприємницької діяльності економічна політика держави має фокусуватися на наступних напрямках:

- Розвиток цифрової інфраструктури, особливо в регіонах, забезпечення рівного доступу бізнесу до цифрових технологій та сервісів.

- Підтримка цифрових інновацій та стартапів через фіскальні стимули, грантові програми, створення інноваційних екосистем.

- Стимулювання співпраці бізнесу, науки та освіти для розвитку цифрових компетенцій, спільної роботи над інноваційними проектами.

- Адаптація регулювання до потреб цифрової економіки, зниження регуляторних бар'єрів, забезпечення справедливих правил конкуренції.

– Державно-приватне партнерство в реалізації проєктів цифрової трансформації в ключових секторах економіки.

Під час впровадження економічної політики щодо цифровізації важливо враховувати і потенційні ризики та негативні наслідки. Цифрова трансформація може призвести до скорочення певних категорій робочих місць, поглибити цифровий розрив в суспільстві. Важливим є пошук балансу між стимулюванням інновацій та забезпеченням інклюзивного характеру цифрового розвитку [7].

Варто зазначити, що досвід країн Європейського Союзу та європейських цифрових інноваційних центрів (European digital innovation hubs, DIH) може бути надзвичайно актуальним для України у питанні підтримки цифрових трансформацій підприємств. Ці центри діють як брокери знань та сприяють цифровій трансформації малих і середніх підприємств через інструменти відкритих інновацій, надання доступу до цифрових технологій, інфраструктури, технічних знань та інноваційних послуг. Їх досвід свідчить, що цифрові інноваційні центри здатні подолати міжорганізаційні бар'єри у процесах цифрових трансформацій завдяки своїй ролі посередників між бізнесом, сприяючи встановленню довіри та зв'язків [5]. Тому для України буде доцільним створювати подібні структури за підтримки держави, торгово-промислових палат та бізнес-асоціацій, особливо в контексті післявоєнного відновлення, коли бізнес потребуватиме нових знань та технологій для розвитку.

Отже, цифровізація підприємницької діяльності є комплексним викликом для економічної політики держави. Цифрові трансформації відкривають значні можливості для розвитку бізнесу та економіки, але і породжують нові ризики. Роль держави полягає в створенні сприятливих умов для цифрових інновацій, подоланні інфраструктурних та регуляторних бар'єрів. Тільки через синергію зусиль держави, бізнесу та суспільства можливо повною мірою розкрити потенціал цифровізації та забезпечити конкурентоспроможність України в епоху цифрової економіки.

Список використаної літератури:

1. Astuti E. S., Sanawiri B., Iqbal M. (2020) Attributes of innovation, digital technology and their impact on SME performance in Indonesia. *International Journal of Entrepreneurship*, no. 24(1), pp. 1–14.
2. McKinsey (2018) Unlocking success in digital transformations. Survey. Available at: <https://www.mckinsey.com/capabilities/people-and-organizational-performance/our-insights/unlocking-success-in-digital-transformations>
3. Räsänen J., & Tuovinen T. (2020) Digital innovations in rural micro-enterprises. *Journal of Rural Studies*, no. 73, pp. 56–67.
4. Appio F. P., Frattini F., Petruzzelli A. M., Neirotti P. (2021) Digital transformation and innovation management: A synthesis of existing research and an agenda for future studies. *Journal of Product Innovation Management*, no. 38(1), pp. 4–20.
5. Crupi A., Del Sarto N., Di Minin A., Gregori G.L., Lepore D., Marinelli L., & Spigarelli F. (2020) The digital transformation of SMEs – a new knowledge broker called the digital innovation hub. *Journal of Knowledge Management*, no. 24(6), pp. 1263–1288.
6. Khalatur S., Pavlova H., Vasilieva L., Karamushka Danileviča A. (2022) Innovation management as basis of digitalization trends and security of financial sector. *Entrepreneurship and Sustainability*, no. 9(4), pp. 56–76. DOI: [http://doi.org/10.9770/jesi.2022.9.4\(3\)](http://doi.org/10.9770/jesi.2022.9.4(3))
7. Ferreira J. J., Fernandes C. I., Ferreira F. A. (2019) To be or not to be digital, that is the question: Firm innovation and performance. *Journal of Business Research*, no. 101, pp. 583–590.